

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Τμήμα Μουσικών Σπουδών

ΛΟΓΙΑ ΜΟΥΣΙΚΗ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Αραβικός Κόσμος:
Οργανολόγιο - Είδη

Διδάσκων: Κυριάκος Καλαϊτζίδης

Οργανολόγιο

Αερόφωνα: Νάι

Χορδόφωνα: Ουντ, Κανούν, Σαντούρ, Ραμπάμπ /
Κεμαντζά

Μεμβρανόφωνα: Ρικ, νταραμπούκα, νακαράτ

«Στη γη των ποιητών», Μαγκρίμπ, 13^{ος} αι.
Βατικάνειος Αποστολική Βιβλιοθήκη Ρώμης

Μουσικός πού παίζει τζούζα στό μουσικό σύνολο τζαχλί μπαγκνταντί, Ίράκ. Φωτ.: X. X. Τουμά.

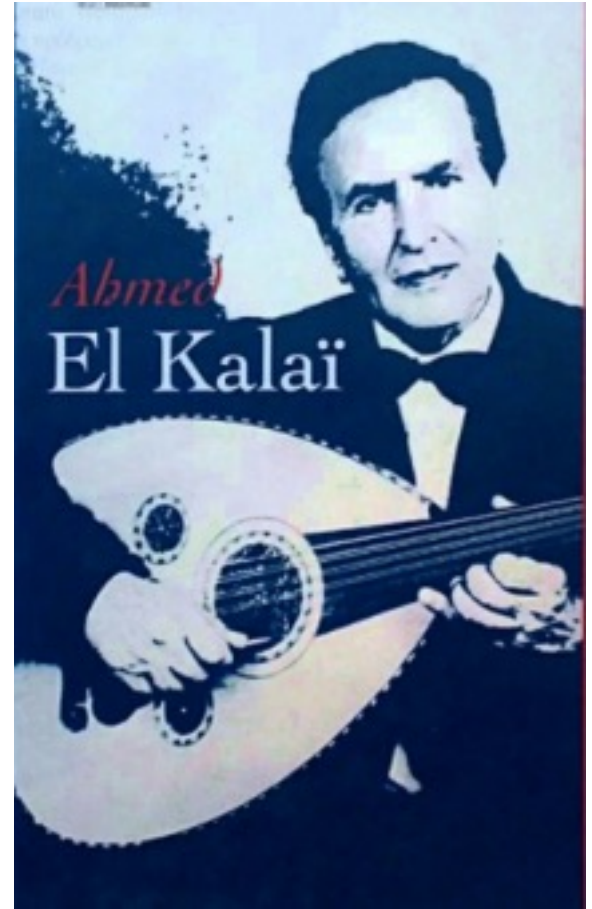

Μουσικός πού παίζει ραμπάμπ,
Τυνησία. Φωτ.: Α. Ντανιέλου

Ό Άμπνι άλ-Καρόμ Ραϊγίς,
μουσικός πού παίζει ραμπάμπ στό
μουσικό σύνολο Μπριχί τής Φέζ,
Μαρόκο. Φωτ.: Χ. Χ. Τουμά.

Τα σύνολα της λόγιας μουσικής

Τακτ: Ούντ, Κανούν, Καμαντζά, Νάι, Ρικ, Νταραμπούκα.

Τζαλγκί μπαγκναντί: Σαντούρ, Τζούτζα, Νταραμπούκα (ή τάμπλα ή ντουμπάκ), Ρικ.

Ανταλουσί: Ούντ, Καμαντζά, Ραμπάμπ, Βιόλα, Ταρ [ντέφι], Νταραμπούκα.

Εμφάνιση μεγάλων ορχηστρικών συνόλων.

Τζαλγκί μπαγκνταντί

Χαλέπι, Συρία

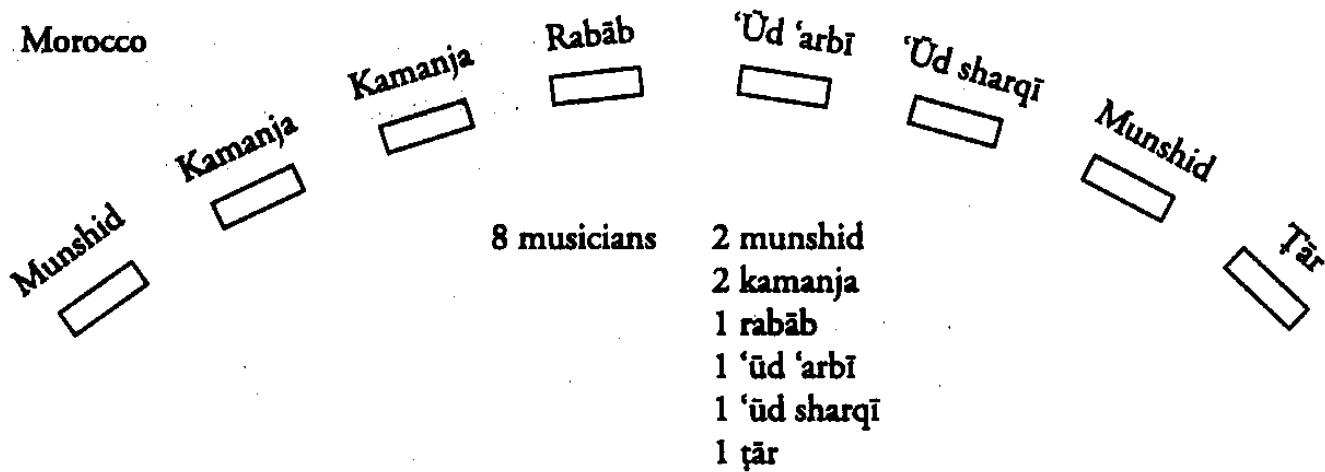

Κάιρο, Αίγυπτος

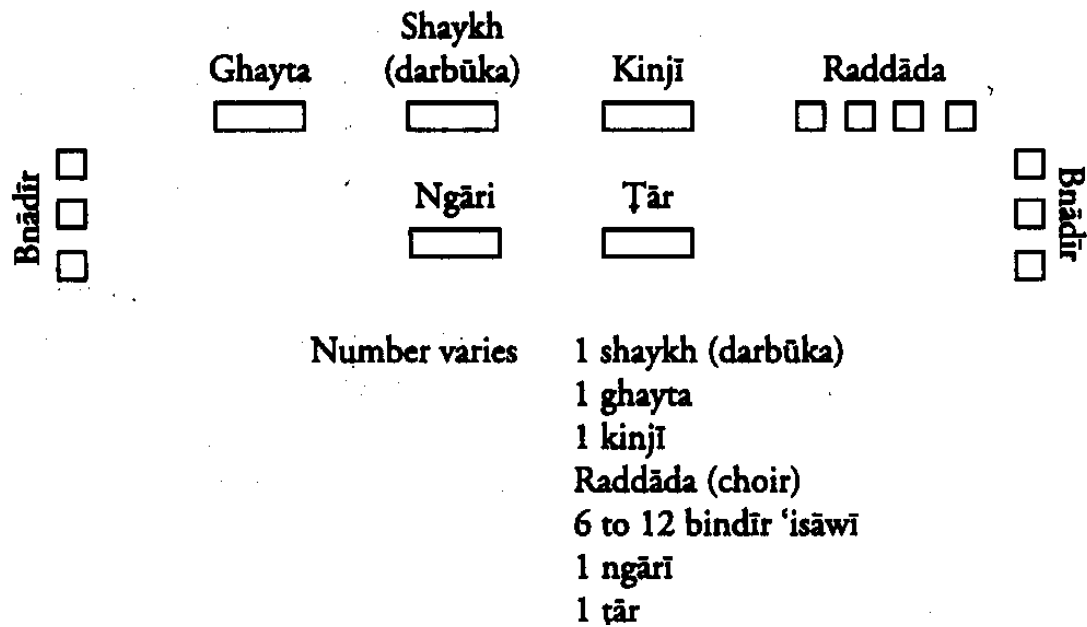

Τα μέλη της τυνησιακής ορχήστρας στο Συνέδριο του Καΐρου το 1932.

Morocco

Libya

Tunisia

Munshid

Ṭār

Rebāb

'Ūd 'arbī

Nagharāt

5 musicians

1 munshid

1 ṭār

1 rebāb

1 'ūd 'arbi

1 nagharāt

Algeria

Derbūka

Kwītra

Ṣnitra
(mandoline)

Rebāb

'Ūd 'arbī

Kamanja

Ṭār

7 musicians

1 derbūka

1 kwītra

1 ṣnitra (mandolin)

1 rebāb

1 'ūd 'arbi

1 kamanja

1 ṭār

Ya Msaharni

(Εσύ που με κάνεις και ξενυχτώ)

Συνθέτης: Sayed Makkawy (1927-1977)

Στίχοι: Ahmad Rami (1892-1981)

Ζωντανή ηχογράφηση σε συναυλία του 1972 στο
Πανεπιστήμιο του Καΐρου

Τραγούδι: Umm Kulthūm (1898-1975)

Nuba al Khadra

Μουσική: Khmayyis Tarnan (1894-1964), Στίχοι: Sheikh Tahir Al Qassār

<i>Nūba</i> (1)	- <i>Nūbat al Khadhra:</i>	- <i>Nahāwand (+nawāthir)</i>	
- <i>Abyat</i>	. <i>Ya man bi-Andalusi</i>		- <i>Btāyhī + Barwal</i>
- <i>Btāyhī</i> ¹	. <i>Ayyuha-l-muwallaʿ</i>		- <i>Btāyhī</i>
- <i>Btāyhī</i> ²	. <i>ʿUj bibāb al-bahr</i>		- <i>Btāyhī</i>
- <i>Barwal</i> ¹	. <i>Yammim riyādha-l-wurūd</i>		- <i>Dkhūl barwal</i>
- <i>Barwal</i> ²	. <i>Bi-Marsa al-Zharīf</i>		- <i>Barwal</i>
- <i>Draj</i>	. <i>A-bani-l-Khadhra</i>		- <i>Draj</i>
- <i>Khafīf</i>	. <i>Qumm ghanni li</i>		- <i>Khafīf</i>
- <i>Khātim</i>	. <i>Thughur ayyamukum mawāsimu</i>		- <i>Khātim</i>

Dorsaf Hamdani & Ensemble Takht de Tunis
Διεύθυνση: Kamel Ferjani

Khatim

Thughûru ayyâmikum bawâsim

Khmayyis Tarnan

The musical score is written on three staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The first staff begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature (C). It starts with a repeat sign and a double bar line, followed by a series of eighth and quarter notes. The second staff continues the melody, ending with a double bar line and the word "Fine". The third staff continues the melody, ending with a double bar line and a repeat sign. The score is marked with a double bar line and a repeat sign at the beginning and end.

Τα είδη της κοσμικής έντεχνης μουσικής

Maqam al-Iraqi

Andalusī nūbah (Μαγκρίμπ)

Muwashshah

Dawr

Qaṣīda

Layālī

Mawwāl

Τακσίμ – Μπασράφ – Σεμάλι

Ταχμιλά - Ντουλάμπ

Τό ρεπερτόριο τοῦ μακάμ ἀλ-ἰρακί

Τά πέντε φουσουλ

φάσλ ἀλ-μπαγιάτ καί τά ἀντίστοιχα μακαμάτ

μπαγιάτ
ναρί
ταχίρ
μαχμούντι
σικά
μουχαλίφ
χλιλαουί

φάσλ ἀν-ναουά καί τά ἀντίστοιχα μακαμάτ

ναουά
μισκίν
ἀτζάμ ἀσιράν
πανιτζικά
ρασντί

φάσλ ἀλ-χιτζάζ καί τά ἀντίστοιχα μακαμάτ

χιτζάζ ντιβάν
κουριγιάτ
οὔραϊμπούν ἀτζάμ
ἱμπραϊμί
χαντίντι

φάσλ ἀλ-χουσαϊνί καί τά ἀντίστοιχα μακαμάτ

χουσαϊνί
ντάστ
οὔρφάν
ἀρουά
ἀούτζ
χακιμί
σαμπά

φάσλ ἀρ-ράστ καί τά ἀντίστοιχα μακαμάτ

ράστ
μανσουρί
χιτζάζ σιτανί
τζαμπουρί
καναμπάτ

Η ανταλουσί νουμπά

Αλγερία	Τυνησία	Μαρόκο
μσαντάρ	μπταϊχί	μπαζίτ
μπταϊχί	μπαρουάλ	καγίμ ουά-νισφ
νταρζ	νταρζ	μπταϊχί
ινσιράφ	καφίφ	νταρζ
κχλας	κατμ	κουντάμ

Ya Msaharni

(Εσύ που με κάνεις και ξενυχτώ)

Συνθέτης: Sayed Makkawy (1927-1977)

Στίχοι: Ahmad Rami (1892-1981)

Ζωντανή ηχογράφηση σε συναυλία του 1972 στο
Πανεπιστήμιο του Καΐρου

Τραγούδι: Umm Kulthūm (1898-1975)

Nuba al Khadra

Μουσική: Khmayyis Tarnan (1894-1964), Στίχοι: Sheikh Tahir Al Qassār

<i>Nūba</i> (1)	- <i>Nūbat al Khadhra:</i>	- <i>Nahāwand (+nawāthir)</i>	
- <i>Abyat</i>	. <i>Ya man bi-Andalusi</i>		- <i>Btāyhī + Barwal</i>
- <i>Btāyhī</i> ¹	. <i>Ayyuha-l-muwalla'</i>		- <i>Btāyhī</i>
- <i>Btāyhī</i> ²	. <i>'Uj bibāb al-bahr</i>		- <i>Btāyhī</i>
- <i>Barwal</i> ¹	. <i>Yammim riyādha-l-wurūd</i>		- <i>Dkhūl barwal</i>
- <i>Barwal</i> ²	. <i>Bi-Marsa al-Zharīf</i>		- <i>Barwal</i>
- <i>Draj</i>	. <i>A-bani-l-Khadhra</i>		- <i>Draj</i>
- <i>Khafīf</i>	. <i>Qumm ghanni li</i>		- <i>Khafīf</i>
- <i>Khātim</i>	. <i>Thughur ayyamukum mawāsimu</i>		- <i>Khātim</i>

Dorsaf Hamdani & Ensemble Takht de Tunis
Διεύθυνση: Kamel Ferjani

Khatim

Thughûru ayyâmikum bawâsim

Khmayyis Tarnan

The musical score is written on three staves in G major (one sharp) and 2/4 time. The first staff begins with a double bar line and a repeat sign, followed by a series of eighth and quarter notes. The second staff continues the melody, ending with a double bar line and the word "Fine". The third staff concludes the piece with a final double bar line and a repeat sign.

Muwashshah *Mounyati 'Azza Stibari*

(Μου χαράμισες τη ζωή μου)

Συνθέτης: Sayyed Darwīsh (1892-1923)

Στίχοι: Muhammad Younes Al Qadi (1888-1969)

Μακάμι: Ναχαουάντ

Ουάζν: Μουχαγιάρ 14/4

16. οὐάζν μουχατζάρ θακίλ (14/4). Δεκατέσσερις χρονικές αξίες αποτελοῦν τέσσερα χρονικά τμήματα (4+2+2+6).

ντουμ ντουμ ντουμ . τακ . ντουμ . τακ . τακ . τακ τακ
O O O . I . O . I . I . I I

Ghada Shbeir, Gilbert Rahbani & Beirut Oriental ensemble
Διεύθυνση: Charbel Ruhana

Dawr Matta hayātak

(Κάνε τη ζωή σου ευτυχισμένη)

Συνθέτης: Abdu-I-Hāmūlī (1845-1901)

Στίχοι: Muhammad ad-Darwīsh

Μακάμι: Σιγκά

Aicha Redouane & ensemble “Al-Adwar”

Dawr Dayya’t Mustaqbal Hayātī

(Μου χαράμισες τη ζωή μου)

Συνθέτης: Sayyed Darwīsh (1892-1923)

Στίχοι: Muhammad Younes Al Qadi (1888-1969)

Μακάμι: Καρτζιγάρ

Rima Khcheich & Beirut Oriental ensemble

Διεύθυνση: Charbel Ruhana

Muwashshah *Ya bahguet al Rouh*

(Ο πλανευτής της Ψυχής)

Μακάμι: Χιτζακιάρ Κιουρδί

Ουάζν: Σαμάι Νταρίζ

Συνθέτης: Sayyed Darwīsh (1892-1923)

Τραγούδι: Sabah Fahri (1933)